

مجله پژوهش‌های حسابداری مالی

سال پنجم، شماره چهارم، شماره پیاپی (۱۸)، زمستان ۱۳۹۲

تاریخ وصول: ۱۳۹۱/۱۲/۲۶

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۹/۱۸

صص ۹۱-۱۰۴

نحوه ارائه برتر صورت جریان وجوه نقد از دیدگاه مدیران مالی شرکت‌ها، مدیران مالی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک و اعتباردهندگان

یداله تاری وردی^{*}، زهرا پورزمانی^{**}، مصطفی احمدی^{***}

^{*} استادیار حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

Tariverdi76ir@yahoo.com

^{**} استادیار حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

zah.poorzamani@iauctb.ac.ir

^{***} کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

Ma_27345@yahoo.com

چکیده

طبق استانداردهای حسابداری مالی آمریکا و استانداردهای بین‌المللی حسابداری، صورت جریان وجوه نقد در قالب سه بخش ارائه می‌گردد. در ایران نیز، بنا بر پاره‌ای استدلالات صورت جریان وجوه نقد از مدل سه بخشی به مدل پنج بخشی تبدیل شده است. افزون بر این، مدلی از صورت جریان وجوه نقد در قالب چهار بخش ارائه شده است. هدف از این پژوهش تشخیص نحوه ارائه برتر صورت جریان وجوه نقد از دیدگاه اعتباردهندگان، مدیران مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و مدیران مالی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک است. با الهام از ادبیات پژوهش و مبانی نظری موجود، فرضیه تدوین و با استفاده از ۲۱۴ پرسشنامه و آزمون‌های ناپارامتریک ویلکاکسون، رتبه‌های نشانه‌ای فریدمن، کروسکال - والیسویومن - و یتنیه به آزمون فرضیه پرداخته شد. نتایج حاصل از آزمون ویلکاکسون نشان داد که نحوه ارائه مدل چهار بخشی نسبت به مدل سه بخشی و پنج بخشی از برتری برخوردار است. نتایج آزمون رتبه‌ای فریدمن نیز نشان می‌دهد مدل چهار بخشی از مدل‌های سه و پنج بخشی و مدل پنج بخشی از مدل سه بخشی برتر است. در بررسی تفاوت میان رتبه‌بندی هر سه مدل و یکنواختی پاسخ‌های ارائه شده که به ترتیب توسط آزمون‌های رتبه‌ای فریدمن، کروسکال - والیس و یومن - ویتنی صورت گرفته، نتایج مؤید آن است که رتبه‌بندی مدل‌های سه، چهار و پنج بخشی دارای تفاوت معنی‌داری هستند و در پاسخ‌های ارائه شده توسط گروه‌های مورد مطالعه یکنواختی وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: صورت جریان وجوه نقد، مدل سه بخشی، مدل چهار بخشی، مدل پنج بخشی.

مقدمه

فوق، بدیهی است نحوه ارائه صورت جریان وجوه نقد، نقش مهمی را در ارزیابی‌ها و قضاوت‌های سرمایه‌گذاران ایفا می‌کند.

صورت جریان وجوه نقد در ذات خود بیانگر نقدشوندگی یا عدم نقدشوندگی سود و همچنین، توان یا عدم توان پرداخت دیون است. صورت جریان وجوه نقد نشان می‌دهد یک واحد تجاری تا چه میزان از توانایی انعطاف‌پذیری مالی برخوردار است. همچنین، این صورت مالی با توجه به این که بر مبنای نقدی تهیه می‌شود، از عینیت بیشتری برخوردار بوده، نشان می‌دهد که وجوه نقد به چه میزان و چگونه تحصیل و در چه راهی مصرف شده است. لذا در خور توجه است که در خصوص تهیه چنین منبع اطلاعاتی که زوایای مختلف یک جریان اقتصادی را تحت تاثیر قرار می‌دهد، به تفصیل بحث و بررسی شود و مدل‌های مختلف ارائه این صورت مالی از منظر گروه‌های مختلف استفاده‌کننده و همچنین، صاحب‌نظران این رشته تبیین و در نهایت، نسبت به تعیین مدل برتر ارائه صورت جریان وجوه نقد نتیجه‌گیری شود. در این راستا، به اعتقاد برخی پژوهشگران، با توجه به این که مدل‌های سه و پنج بخشی ارائه صورت جریان وجوه نقد در برخی موارد دچار نقایصی بوده است و بعضاً جریان‌های ورودی و خروجی وجوه نقد را در طبقه‌ای نشان می‌دهند که اساساً مربوط به طبقه دیگری بوده و به درک ناصحیح از واقعیات و در نهایت تصمیم‌گیری نادرست استفاده‌کنندگان منجر می‌شود، در این پژوهش کوشش خواهد شد تا مدل‌های سه، چهار و پنج بخشی ارائه صورت جریان وجوه نقد، از نظر اعتباردهندگان، مدیران مالی شرکت‌های بورسی و

صورت جریان وجوه نقد، یکی از صورت‌های مالی اساسی به‌شمار می‌رود که ارائه آن بر اساس استانداردهای حسابداری، الزام یافته است. این صورت حاوی اطلاعاتی درباره دریافت‌ها و پرداخت‌های نقدی طی دوره مالی است که استفاده‌کنندگان را در پیش‌بینی جریان‌های نقدی آتی یاری می‌رساند. به کارگیری اطلاعات صورت جریان وجوه نقد در کنار اطلاعات سایر صورت‌های مالی، به ارزیابی انعطاف‌پذیری مالی واحد گزارشگر کمک می‌کند. اطلاعات تاریخی مربوط به جریان وجوه نقد می‌تواند در قضاوت نسبت به مبلغ، زمان و میزان اطمینان از تحقق جریان‌های وجوه نقد آتی به استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی کمک کند. اطلاعات مزبور، بیانگر چگونگی ارتباط بین سودآوری واحد تجاری و توان آن برای ایجاد وجه نقد و در نتیجه، مشخص‌کننده کیفیت سود تحصیل شده توسط واحد تجاری است.

درواقع، می‌توان گفت که سرمایه‌گذاران فعلی و بالقوه برای اتخاذ تصمیم برای سرمایه‌گذاری، ضمن در نظر گرفتن میزان سودآوری واحد سرمایه‌پذیر به اطلاعات مربوط به نقدینگی و جریان‌های نقدی موجود در آن واحد توجه ویژه‌ای دارند [۹]. علاوه بر این، تحلیل‌گران و دیگر استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی اغلب به‌طور رسمی یا غیررسمی، مدل‌هایی را برای ارزیابی و مقایسه ارزش فعلی جریان‌های وجه نقد آتی واحدهای تجاری به کار می‌برند. اطلاعات تاریخی مربوط به جریان وجوه نقد می‌تواند برای کنترل میزان دقت ارزیابی‌های گذشته مفید واقع شود و رابطه بین فعالیت‌های واحد تجاری و دریافت‌ها و پرداخت‌های آن را نشان دهد. با توجه به مطالب

از فعالیت‌های تأمین مالی ارائه می‌گردد [۵]. در پژوهش حاضر، این رویکرد با عنوان مدل سه بخشی بیان می‌شود.

مدل چهار بخشی: این رویکرد مبتنی بر تئوری شخصیت بوده و از چهار وظیفه اصلی واحد تجاری نشأت گرفته است. بر اساس تئوری شخصیت، یک واحد تجاری به‌عنوان شخصیت حقوقی از طریق مالکان (سهامداران) و دیگر اشخاص (نظیر اعتباردهندگان) تأمین مالی می‌شود، سپس با تأمین مالی صورت گرفته به سرمایه‌گذاری مبادرت می‌کند تا از محل آن بازده کسب کند و در نهایت، از محل بازده‌های کسب شده بابت تأمین مالی انجام شده، سود پرداخت می‌نماید. بنابراین، صورت جریان وجوه نقد باید اطلاعاتی در مورد چهار وظیفه اصلی سرمایه‌گذاری، تأمین مالی، بازده سرمایه‌گذاری‌ها و سود پرداختی بابت تأمین مالی ارائه نماید [۲]. در این پژوهش این رویکرد با عنوان مدل چهار بخشی بیان می‌شود.

مدل پنج بخشی: کمیته تدوین استانداردهای حسابداری ایران، برای ارائه صورت جریان وجه نقد مدلی مشتمل بر پنج بخش فعالیت‌های عملیاتی، بازده سرمایه‌گذاری‌ها و سود پرداختی بابت تأمین مالی، مالیات بر درآمد، فعالیت‌های سرمایه‌گذاری و فعالیت‌های تأمین مالی پیشنهاد کرده است که اجرای آن از اول فروردین ۱۳۸۰ الزامی شده است [۸]. در پژوهش حاضر این رویکرد با عنوان مدل پنج بخشی بیان می‌شود.

پیشینه پژوهش

نورنبرگ (۱۹۹۳) در مطالعات نظری خود به ارائه انتقادات، استدلال‌های و نظرها درباره نحوه ارائه

مدیران مالی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک مقایسه کردند.

در ادامه مقاله، ابتدا به اهداف و مبانی نظری و پیشینه پژوهش اشاره می‌گردد. سپس روش پژوهش شامل فرضیه‌های پژوهش، ابزار گردآوری داده‌ها، جامعه و نمونه آماری و روش تجزیه و تحلیل داده‌ها مرور خواهد شد. آنگاه داده‌های پژوهش آزمون شده و یافته‌ها تجزیه و تحلیل و تفسیر می‌شود. بخش نهایی نیز به نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها می‌پردازد.

هدف پژوهش

هدف اصلی از این پژوهش، تشخیص نحوه ارائه برتر صورت جریان وجوه نقد از دیدگاه اعتباردهندگان، مدیران مالی شرکت‌های بورسی و مدیران مالی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک و مقایسه نتایج آن است.

مبانی نظری

صورت جریان وجوه نقد، یکی از صورت‌های مالی اساسی است که در سال‌های اخیر جایگزین صورت تغییرات در وضعیت مالی گردیده است. این صورت مالی اطلاعات سودمندی را در مورد دریافت‌ها و پرداخت‌های وجه نقد در قالب فعالیت‌های مختلف واحد تجاری طی یک دوره مالی در قالب چندین طبقه ارائه می‌دهد [۶].

مدل سه بخشی: براساس بیانیه شماره ۹۵ هیأت تدوین استانداردهای حسابداری مالی [۱۰] و همچنین، استاندارد شماره ۷ کمیته تدوین استانداردهای بین‌المللی حسابداری [۱۲]، صورت جریان وجوه نقد در قالب سه بخش جریان وجوه نقد ناشی از فعالیت‌های عملیاتی، جریان وجوه نقد ناشی از فعالیت‌های سرمایه‌گذاری و جریان وجوه نقد ناشی

می‌دهند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که روش مستقیم گزارشگری جریان‌های نقدی از محبوبیت بیشتری در بین استفاده‌کنندگان صورت جریان وجوه نقد برخوردار است.

اعتمادی و تاری وردی (۱۳۸۵) در مطالعه خود به بررسی تأثیر نحوه ارائه صورت جریان وجوه نقد بر قضاوت‌های سرمایه‌گذاران حرفه‌ای پرداخته‌اند [۱]. طبق اظهارات آن‌ها در اکثر کشورهای دنیا صورت جریان وجوه نقد، دارای سه بخش بوده، در حالی که این گزارش در ایران پنج بخشی است. افزون بر این، مدل چهار بخشی صورت جریان وجوه نقد نیز برای نخستین بار توسط مؤلفان همراه با استدلال‌های آن رایج شده است. این مقاله نتایج یک طرح پس آزمون چند گروهی، برای تعیین تأثیر نحوه ارائه صورت جریان وجوه نقد بر قضاوت‌های سرمایه‌گذاران حرفه‌ای را ارائه می‌نماید. نتایج آزمون کروسکال - وایس نشان داد که نحوه ارائه صورت جریان وجوه نقد بر قضاوت‌های سرمایه‌گذاران حرفه‌ای تأثیر دارد. افزون بر این، بر طبق نتایج آزمون یومان - ویتنی مشخص شد که بین قضاوت‌های سرمایه‌گذاران مبتنی بر مدل‌های سه بخشی و پنج بخشی از یک سو و مبتنی بر مدل‌های پنج بخشی و چهار بخشی از سوی دیگر، تفاوت معناداری وجود ندارد. این در حالی است که بین قضاوت‌های سرمایه‌گذاران حرفه‌ای مبتنی بر مدل‌های سه بخشی و چهار بخشی تفاوت معناداری مشاهده می‌شود.

انواری رستمی و تاری وردی (۱۳۸۹) در مطالعه‌ای نحوه ارائه برتر صورت جریان وجوه نقد از دیدگاه دانشجویان رشته حسابداری، اعضای جامعه حسابداران رسمی و سرمایه‌گذاران حرفه‌ای را با اتکا بر طرح زمینه‌یابی مقطعی بررسی کردند [۲]. نتایج

صورت جریان وجوه نقد پرداخت [۱۵]. وی در خصوص بیانیه شماره ۹۵ هیأت تدوین استانداردهای حسابداری [۱۰] با هدف برجسته‌سازی پارادوکس‌های موجود این‌گونه عنوان می‌کند که جریان‌های نقدی ناشی از فعالیت‌های عملیاتی، سرمایه‌گذاری و تأمین مالی نتایج نقدی این فعالیت‌ها را در بر نمی‌گیرد؛ لذا نباید بدون اصلاح در مدل‌های تصمیم‌گیری و قضاوت به کار برده شوند.

پژوهش کریشنان و لارگای (۲۰۰۰) می‌کوشد به این سؤال پاسخ دهد که کدام روش ارائه جریان‌های نقدی عملیاتی (مستقیم یا غیرمستقیم) از توانایی پیش‌بینی بالاتری برخوردار است [۱۳]. نتایج این پژوهش با استفاده از داده‌های کشور آمریکا، حاکی از آن است که روش مستقیم نسبت به روش غیرمستقیم ارائه جریان‌های نقدی عملیاتی در پیش‌بینی جریان‌های نقدی آتی مفیدتر است. همچنین، یافته‌های آن‌ها گویای آن است که برآورد دریافت‌ها و پرداخت‌های نقدی از طریق روش غیرمستقیم به اندازه‌گیری نادرست معناداری منجر می‌شود.

کیوک (۲۰۰۲) به بررسی تأثیر شیوه ارائه صورت جریان وجوه نقد بر تصمیمات وام‌دهندگان می‌پردازد. نتایج این پژوهش حاکی از آن است که وام‌دهندگان معمولاً از اطلاعات موجود در صورت جریان وجوه نقد در تصمیم‌گیری‌های خودشان بهره نمی‌گیرند و در نتیجه، شیوه ارائه صورت جریان وجوه نقد، تأثیری بر تصمیم‌گیری آن‌ها ندارد [۱۴].

گویال (۲۰۰۴) به بررسی شیوه ادراک روش گزارشگری وجوه نقد (با تأکید بر روش مستقیم) بر فرآیند تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان گزارش‌های مالی می‌پردازد [۱۱]. جامعه آماری این پژوهش را مدیران، سهامداران، کارکنان، فروشندگان و مشتریان تشکیل

روش پژوهش

این پژوهش در قالب روش پژوهش پیمایشی مقطعی که یکی از انواع پژوهش‌های توصیفی (غیرآزمایشی) است، انجام شده است.

به منظور ارزیابی پایایی و روایی ابزار گردآوری اطلاعات، به ترتیب از آزمون آلفای کرونباخ و نظر متخصصان استفاده شده است. اگر پس از به دست آمدن نتایج آزمون مشخص شود که ضریب آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷ است، پرسش‌نامه دارای پایایی قابل قبولی است و هر چه این مقدار به عدد ۱ نزدیکتر باشد، پرسش‌نامه از پایایی بالاتری برخوردار است. لذا با توجه به این که نتایج آزمون آلفای کرونباخ در این پژوهش، عددی بزرگتر از ۰/۷ را نشان داده است، پایایی پرسش‌نامه تایید شده است.

در خصوص روایی پرسش‌نامه نیز با استفاده از نظر متخصصان و اساتید حسابداری و از طریق فرمول لاوشه، آزمون صورت پذیرفته است. در این پژوهش، در حوزه روایی پرسش‌نامه، برای حصول اطمینان از اعتبار محتوایی از ۱۵ تن از اساتید و متخصصان در خصوص گویه‌ها نظرخواهی شد و نسبت اعتبار محتوایی متغیرها محاسبه گردید. برای تعداد ۱۵ ارزیاب یا داور، لازم است حداقل میانگین نسبت اعتبار محتوایی ۰/۴۹ باشد. با توجه به این که میانگین نسبت اعتبار محتوایی محاسبه شده برای پرسش‌نامه پژوهش برابر با ۰/۶۸۵ و بیشتر از ۰/۴۹ است، از این رو، اعتبار محتوایی پرسش‌نامه در حد قابل قبولی تأیید می‌شود.

در این پژوهش با عنایت به ماهیت موضوع و آزمودنی‌های پژوهش، برای آزمون فرضیه‌ها، با توجه به نرمال نبودن داده‌های پژوهش که به موجب آماره کولموگروف - اسمیرنوف مشخص گردید، از

آزمون علامت رتبه‌ای ویلکاکسون نشان داد که مدل پنج بخشی صورت جریان وجوه نقد از دو مدل چهار بخشی و سه بخشی بهتر و مدل چهار بخشی نیز از مدل سه بخشی بهتر است. نتایج آزمون رتبه‌ای فریدمن نیز گویای آن است که مدل پنج بخشی از مدل چهار بخشی و این مدل از مدل سه بخشی برتر است و تفاوت بین این مدل‌ها معنادار است. علاوه بر این، بر اساس آزمون‌های کراسکال والیس و یومن ویتنی مشخص شد که بین دیدگاه‌های گروه‌های مختلف یاد شده در خصوص نحوه ارائه برتر صورت جریان وجوه نقد تفاوت معناداری وجود ندارد.

پورحیدری و دیگران (۱۳۸۸) در مطالعه‌ای به بررسی مقایسه‌ای توانایی پیش‌بینی اطلاعات صورت جریان وجوه نقد به روش مستقیم و غیرمستقیم پرداخته‌اند [۳]. نتایج حاصل از این پژوهش مؤید آن است که روش مستقیم ارائه جریان‌های نقدی عملیاتی دارای توانایی بالاتری در پیش‌بینی جریان‌های نقدی آتی است و در صورتی که صورت جریان وجوه نقد به صورت مستقیم تهیه نگردد، اطلاعات مربوطی از دسترس استفاده‌کنندگان خارج خواهد شد.

وجه تمایز این پژوهش با پژوهش قبلی [۲] در جامعه آماری است؛ یعنی در پژوهش حاضر دیدگاه تهیه‌کنندگان و اعتباردهندگان به‌طور مقایسه‌ای بررسی شده است.

فرضیه پژوهش

از دیدگاه اعتباردهندگان، مدیران مالی شرکت‌های بورسی و مدیران مالی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک، مدل چهار بخشی صورت جریان وجوه نقد از مدل‌های سه و پنج و مدل پنج بخشی از مدل سه بخشی برتر است.

آماره‌های ناپارامتریک ویلکاکسون و آزمون‌های رتبه‌ای فریدمن، کروسکال - والیس و یومن - ویتنی استفاده شده است. مدل‌های سه، چهار و پنج بخشی صورت جریان وجوه نقد طبق استفاده شده است.

نگاره ۱. اهم استدلال‌های ارائه شده در خصوص نحوه ارائه صورت جریان وجوه نقد

ردیف	عنوان	استدلال‌های مدل پنج بخشی	استدلال‌های مدل سه بخشی	استدلال‌های مدل چهار بخشی
۱	تعداد طبقه‌ها	مطابقت با ادبیات مالی و اینکه بازده و سود پرداختی بابت تامین مالی به ساختار سرمایه مرتبط است و مالیات فاقد ویژگی مشترک با سایر طبقات است	مطابقت با ادبیات مالی اصل‌ی تامین مالی، سرمایه‌گذاری، کسب بازده (برایند سرمایه‌گذاری) و توزیع سود تامین مالی (برایند تامین مالی) را شامل گردد	مطابقت با تئوری شخصیت اقتصادی، از این رو باید ۴ وظیفه
۲	نحوه ارائه فعالیت‌های عملیاتی	عدم ارتباط عملیات با ساختار سرمایه	عدم ارتباط عملیات با ساختار سرمایه و سود تامین مالی محسوب می‌شود	مطابقت با تئوری شخصیت اقتصادی، از این رو باید ۴ وظیفه
۳	نحوه ارائه مالیات عملکرد	قضاوتی بودن تخصیص مالیات به بخش‌های متفاوت	مطابقت با مفهوم محاسبه سود خالص	قضاوتی بودن تخصیص مالیات به بخش‌های متفاوت و دارا بودن ویژگی‌های مشترک با سود تامین مالی برگشت (بازیافت) سرمایه‌گذاری است
۴	نحوه ارائه استهلاک	هزینه غیر نقدی است	هزینه غیر نقدی است	برگشت (بازیافت) سرمایه‌گذاری است
۵	نحوه ارائه مزایای پایان خدمت پرداخت نشده کارکنان	هزینه غیر نقدی است	هزینه غیر نقدی است	بخشی از ساختار سرمایه است
۶	نحوه ارائه سود (زیان) تسویه بدهی‌ها	پیامد تصمیم‌های تامین مالی است	پیامد تصمیم‌های تامین مالی است	سود و زیان با فعالیت تامین مالی تفاوت دارد
۷	نحوه ارائه سود (زیان) غیرعملیاتی و آگذاری دارایی‌های غیرجاری	پیامد تصمیم‌های سرمایه‌گذاری است	پیامد تصمیم‌های سرمایه‌گذاری است	سود و زیان با فعالیت سرمایه‌گذاری تفاوت دارد
۸	نحوه ارائه بهره و سود سهام دریافت شده	مرتبط با ساختار سرمایه است	مرتبط با ساختار سرمایه است	مرتبط با ساختار سرمایه است
۹	نحوه ارائه بهره پرداخت شده	مرتبط با ساختار سرمایه است	مرتبط با ساختار سرمایه است	مرتبط با ساختار سرمایه است
۱۰	نحوه ارائه سود سهام پرداخت شده	مرتبط با ساختار سرمایه است	مرتبط با ساختار سرمایه است	مرتبط با ساختار سرمایه است
۱۱	نحوه ارائه وام‌های اعطایی به کارکنان	مرتبط با عملیات واحد تجاری است	تفاوتی بین وام‌های اعطایی به اشخاص مختلف نیست	تفاوتی بین وام‌های اعطایی به اشخاص مختلف نیست
۱۲	نحوه ارائه پرداخت‌های مرتبط با خرید نسبه بلند مدت کالا	مرتبط با عملیات واحد تجاری است	مرتبط با عملیات واحد تجاری است	مرتبط با عملیات واحد تجاری است
۱۳	نحوه ارائه دریافت‌های مرتبط با فروش نسبه بلند مدت کالا	مرتبط با عملیات واحد تجاری است	مرتبط با عملیات واحد تجاری است	مرتبط با عملیات واحد تجاری است

ابزار گردآوری داده‌ها

ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش پرسشنامه کتبی با مقیاس لیکرت پنج نقطه‌ای است. این پرسشنامه شامل دویخش سوالات عمومی (۵ سؤال) و سوالات تخصصی (۱۸ سؤال) است. در بخش سوالات تخصصی ۶ سؤال اول کلی‌تر بوده و شامل تعداد طبقات، قابلیت مقایسه، قابل فهم بودن، سازگاری طبقه‌بندی صورت جریان وجوه نقد با طبقه‌بندی ترازنامه، سازگاری طبقه‌بندی صورت جریان وجوه نقد با طبقه‌بندی صورت جریان وجوه نقد از طبقات صورت جریان وجوه نقد است. با استفاده از این سؤال‌های میزان سودمندی هر یک از مدل‌های صورت جریان وجوه نقد از نظر شش عبارت فوق برای تصمیم‌گیری‌های گروه‌های سه‌گانه جامعه آماری ارزیابی می‌شود.

دوازده سؤال بعدی نیز خاص‌تر بوده، شامل فعالیت‌های عملیاتی، مالیات عملکرد، استهلاک و مزایای پایان خدمت کارکنان، سود (زیان) تسویه بدهی‌ها، سود (زیان) غیرعملیاتی واگذاری دارایی‌های غیرجاری، بهره و سود سهام دریافت شده، بهره پرداخت شده، سود سهام پرداخت شده، وام‌های اعطایی به کارکنان، پرداخت‌های خرید نسبه بلند مدت کالا و دریافت‌های فروش نسبه بلند مدت

کلاست. با استفاده از این سؤال‌های میزان سودمندی نحوه ارائه هر یک از اقلام یاد شده در مدل‌های مختلف صورت جریان وجوه نقد برای تصمیم‌گیری‌های گروه‌های سه‌گانه جامعه آماری سنجش می‌شود.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری این پژوهش را تحلیلگران اداره اطلاعات اعتباری بانک‌ها، مدیران مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و مدیران مالی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک تشکیل می‌دهند. در این پژوهش برای محاسبه حجم نمونه از فرمول کوکران بهره گرفته شده است. نمونه آماری نیز با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شده است.

آزمون فرضیه

"فرضیه با استفاده از آزمون رتبه‌ای نشانه‌ای ویلکاکسون و در سطح اطمینان ۹۵٪ بررسی شده است."

در نگاره (۲) نتایج حاصل از آزمون فرضیه نشان داده شده و در ذیل نگاره به علل پذیرش یا عدم توانایی پذیرش فرضیه اشاره گردیده است.

نگاره ۲. نتایج حاصل از آزمون فرضیه پژوهش

مدل‌های	رتبه‌ها	تعداد	میانگین رتبه‌ها	آماره Z	Sig	مدل برتر
سه و پنج بخشی	رتبه‌های منفی	۱۵۰۰	۱۵۲۸/۵۷	-۰/۳۸۳	۰/۷۰۲	هیچ‌کدام
	رتبه‌های مثبت	۱۵۱۶	۱۴۸۸/۶۴			
سه و چهار بخشی	رتبه‌های منفی	۱۷۳۷	۱۵۹۴/۴۰	-۸/۰۲۰	۰/۰۰۰	۴ بخشی
	رتبه‌های مثبت	۱۳۴۷	۱۴۷۵/۵۸			
چهار و پنج بخشی	رتبه‌های منفی	۱۷۳۸	۱۵۹۸/۳۵	-۸/۳۲۵	۰/۰۰۰	۴ بخشی
	رتبه‌های مثبت	۱۳۴۲	۱۴۶۵/۵۸			

نتایج ارائه شده مشخص گردید که هم در مجموع گروه‌ها و هم برای هر یک از گروه‌های مدیران مالی شرکت‌های بورسی، اعتباردهندگان و مدیران مالی صندوق‌ها، میانگین رتبه‌بندی مدل‌های پنج بخشی، چهار بخشی و سه بخشی با یکدیگر تفاوت معنی‌داری دارند. در سطح عبارات کلیدی پرسشنامه جز در نحوه ارائه استهلاک، در سایر موارد رتبه‌بندی مدل‌های پنج بخشی، چهار بخشی و سه بخشی با یکدیگر تفاوت معنی‌داری دارند. نتایج آزمون رتبه‌ای فریدمن گویای آن است که مدل چهار بخشی از مدل پنج بخشی و این مدل از مدل سه بخشی برتر است. بنابراین، فرضیه پژوهش پذیرفته می‌شود.

نتایج آزمون‌های یکنواختی پاسخ‌های دریافتی از پرسش‌نامه

با توجه نتایج آماره کروسکال - والیس می‌توان بیان کرد که در سطح کلی بین پاسخ‌های دریافتی از تمامی گروه‌ها تفاوت معنی‌داری وجود نداشته و یکنواختی حاکم است. در سطح عبارات کلیدی پرسش‌نامه نیز با توجه به نتایج آماره یومن - ویتنی جز در قابلیت مقایسه، آن هم فقط برای مدل پنج بخشی، در سایر موارد بین پاسخ‌های دریافتی از تمامی گروه‌ها تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. در نگاه (۳) نتایج آزمون تحلیل واریانس رتبه‌ای فریدمن برای هر یک از گروه‌ها و مجموع گروه‌ها نشان داده شده است. همچنین، در نگاه (۴) نتایج آزمون یکنواختی پاسخ‌های دریافتی از گروه‌های مختلف در مقایسه با مجموع پاسخ‌دهندگان با استفاده از آزمون یومن - ویتنی نشان داده شده است. در نگاه (۶) نیز خلاصه‌ای از نتایج پژوهش ارائه شده است.

به دلیل آن‌که احتمال آماره Z بیشتر از $0/05$ است (۰/۷۰۲)، بنابراین، از دیدگاه اعتبار دهندگان، مدیران مالی شرکت‌های بورسی و مدیران مالی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک، مدل پنج بخشی صورت جریان وجوه با مدل سه بخشی صورت جریان وجوه تفاوت معنی‌داری ندارد. بنابراین، مدل‌های سه و پنج بخشی بر یکدیگر برتری ندارند.

به دلیل آن‌که احتمال آماره Z کمتر از $0/05$ بوده (۰/۰۰۰) و رتبه مدل چهار بخشی بیشتر از رتبه مدل سه بخشی است (رتبه ۱۷۳۷ نمونه مدل چهار بخشی بیشتر از نمونه مدل سه بخشی بوده، تنها رتبه ۱۳۴۷ نمونه سه بخشی بیشتر از چهار بخشی است) بنابراین، از دیدگاه اعتباردهندگان، مدیران مالی شرکت‌های بورسی و مدیران مالی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک، مدل چهار بخشی صورت جریان وجوه نقد از مدل سه بخشی صورت جریان وجوه نقد برتر است.

به دلیل آن‌که احتمال آماره Z کمتر از $0/05$ بوده (۰/۰۰۰) و رتبه مدل چهار بخشی بیشتر از رتبه مدل پنج بخشی است (رتبه ۱۷۳۸ نمونه مدل چهار بخشی بیشتر از نمونه مدل پنج بخشی بوده و تنها رتبه ۱۳۴۲ نمونه پنج بخشی بیشتر از چهار بخشی است)، بنابراین، از دیدگاه اعتباردهندگان، مدیران مالی شرکت‌های بورسی و مدیران مالی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک، مدل چهار بخشی صورت جریان وجوه نقد از مدل پنج بخشی صورت جریان وجوه نقد برتر است.

نتایج آزمون میانگین رتبه‌ای مدل‌های سه، چهار و پنج بخشی صورت جریان وجوه نقد

به منظور تعیین برتری هر یک از مدل‌های صورت جریان وجوه نقد، از آزمون تحلیل واریانس رتبه‌ای فریدمن استفاده شده است. در سطح کلی، با توجه به

نگاره ۳. نتایج آزمون تحلیل واریانس رتبه‌ای فریدمن برای هر یک از گروه‌ها و مجموع گروه‌ها

رتبه	مبنای رتبه بندی	مدیران مالی شرکت‌های بورسی					اعتباردهندگان					مدیران مالی صندوق‌های سرمایه‌گذاری					مجموع گروه‌ها				
		Sig.	χ^2	۵	۴	۳	Sig.	χ^2	۵	۴	۳	Sig.	χ^2	۵	۴	۳	Sig.	χ^2	۵	۴	۳
۱	در سطح کلی	۰/۰۰۰	۲۴/۵۷۴	۱/۹۶	۲/۱۰	۱/۹۴	۰/۰۰۰	۳۷/۶۴۱	۱/۹۵	۲/۱۱	۱/۹۴	۰/۰۰۰	۱۲/۷۴۳	۱/۹۳	۲/۰۹	۱/۹۸	۰/۰۰۰	۷۲/۱۲۰	۱/۹۵	۲/۱۰	۱/۹۵
۲	تعداد طبقات	۰/۰۰۰	۲۴/۱۲۲	۲/۴۱	۱/۶۸	۱/۹۱	۰/۰۰۰	۵۷/۹۶۹	۲/۵۴	۱/۵۵	۱/۹۲	۰/۰۰۰	۱۱/۴۳۳	۲/۳۶	۱/۷۱	۱/۹۳	۰/۰۰۰	۹۰/۳۳۵	۲/۴۶	۱/۶۳	۱/۹۲
۳	قابلیت مقایسه	۰/۰۰۰	۵۸/۰۰۸	۲/۵۷	۱/۴۳	۲/۰۰	۰/۰۰۰	۶۲/۷۱۵	۲/۵۲	۱/۴۷	۲/۰۱	۰/۰۰۰	۲۰/۰۵۶	۲/۳۷	۱/۵۱	۲/۱۲	۰/۰۰۰	۱۳۸۸۲۲	۲/۵۱	۱/۴۶	۲/۰۳
۴	قابل فهم بودن	۰/۰۰۰	۳۹/۲۷۶	۱/۹۹	۲/۴۷	۱/۵۴	۰/۰۰۰	۷۹/۵۸۸	۱/۸۵	۲/۶۶	۱/۴۹	۰/۰۰۰	۳۸/۳۸۱	۱/۹۵	۲/۶۴	۱/۴۱	۰/۰۰۰	۱۵۴/۳۷۶	۱/۹۲	۲/۵۹	۱/۴۹
۵	سازگاری طبقه‌بندی با طبقه‌بندی ترانزنامه	۰/۰۰۰	۳۳/۶۶۱	۱/۶۵	۲/۳۶	۱/۹۹	۰/۰۰۰	۴۱/۲۱۰	۱/۶۸	۲/۴۸	۱/۸۴	۰/۰۰۰	۱۳/۸۹۱	۱/۶۲	۲/۲۹	۲/۰۹	۰/۰۰۰	۷۴/۶۳۹	۱/۶۶	۲/۴۰	۱/۹۴
۶	سازگاری طبقه‌بندی با طبقه‌بندی سود و زیان	۰/۰۰۰	۳۷/۵۴۲	۱/۶۰	۲/۳۹	۲/۰۱	۰/۰۰۰	۵۵/۱۷۶	۱/۴۷	۲/۴۵	۲/۰۸	۰/۰۰۰	۲۲/۹۷۳	۱/۴۹	۲/۴۳	۲/۰۸	۰/۰۰۰	۱۰۴/۳۸۰	۱/۵۲	۲/۴۲	۲/۰۶
۷	سازگاری در درون هر یک از طبقات صورت جریان وجوه نقد	۰/۰۰۰	۴۱/۰۹۰	۱/۵۷	۲/۵۲	۱/۹۱	۰/۰۰۰	۶۴/۴۴۴	۱/۵۱	۲/۵۸	۱/۹۲	۰/۰۰۰	۲۰/۲۸۴	۱/۵۸	۲/۴۸	۱/۹۴	۰/۰۰۰	۱۲۵/۳۰۱	۱/۵۴	۲/۵۴	۱/۹۲
۸	نحوه ارائه فعالیت‌های عملیاتی	۰/۰۰۰	۴۴/۱۳۹	۱/۸۰	۱/۶۳	۲/۵۷	۰/۰۰۰	۵۷/۶۴۴	۱/۸۲	۱/۶۱	۲/۵۶	۰/۰۰۰	۲۹/۵۳۵	۱/۸۳	۱/۶۳	۲/۶۴	۰/۰۰۰	۱۳۰/۰۰۵	۱/۸۰	۱/۶۲	۲/۵۸
۹	نحوه ارائه مالیات عملکرد	۰/۰۰۰	۳۳/۶۱۳	۲/۶۲	۱/۹۵	۱/۵۳	۰/۰۰۰	۹۲/۳۰۸	۲/۶۹	۱/۹۰	۱/۴۱	۰/۰۰۰	۳۸/۱۵۲	۲/۵۹	۱/۸۱	۱/۵۹	۰/۰۰۰	۱۸۲/۰۲۵	۲/۶۴	۱/۹۰	۱/۴۵
۱۰	نحوه ارائه استهلاک	۰/۰۰۰	۳۰/۶۵۰	۲/۰۲	۲/۱۳	۱/۸۵	۰/۰۰۰	۰/۲۵۷	۲/۰۳	۲/۰۱	۱/۹۶	۰/۰۰۰	۰/۸۷۹	۱/۹۸	۱/۹۳	۲/۰۹	۰/۰۰۰	۱/۰۳۶	۲/۰۲	۲/۰۴	۱/۹۵

نگاره ۴. نتایج آزمون یکنواختی پاسخ‌های دریافتی از مجموع پاسخ‌دهندگان با استفاده از آزمون کروسکال - والیس

ردیف	مبنای رتبه بندی	مدل سه بخشی		مدل چهار بخشی		مدل پنج بخشی	
		Sig.	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.	χ^2
۱	در سطح کلی	۰/۸۹۸	۰/۲۱۴	۰/۲۲۲	۳/۰۰۹	۰/۴۸۳	۱/۴۵۵
۲	تعداد طبقات	۰/۹۶۷	۰/۰۶۸	۰/۶۷۰	۰/۸۰۲	۰/۱۵۹	۳/۶۷۳
۳	قابلیت مقایسه	۰/۵۵۶	۱/۱۷۴	۰/۵۳۵	۱/۲۴۹	۰/۰۲۶	۷/۳۳۱
۴	قابل فهم بودن	۰/۹۷۹	۰/۰۴۲	۰/۱۹۲	۳/۲۹۷	۰/۸۰۲	۰/۴۴۱
۵	سازگاری طبقه‌بندی با طبقه‌بندی ترانزنامه	۰/۵۹۷	۱/۰۳۱	۰/۰۲۰	۷/۷۸۳	۰/۴۳۱	۱/۶۸۵
۶	سازگاری طبقه‌بندی با طبقه‌بندی سود و زیان	۰/۶۵۹	۰/۸۳۵	۰/۶۷۸	۰/۷۷۷	۰/۰۶۲	۵/۵۵۰
۷	سازگاری در درون هر یک از طبقات صورت جریان وجوه نقد	۰/۸۲۳	۰/۳۸۹	۰/۳۳۳	۲/۱۹۷	۰/۸۶۳	۰/۲۹۴
۸	نحوه ارائه فعالیت‌های عملیاتی	۰/۴۹۳	۱/۴۱۶	۰/۰۹۰	۰/۹۵۶	۰/۹۰۱	۰/۲۰۹
۹	نحوه ارائه مالیات عملکرد	۰/۸۵۵	۰/۳۱۲	۰/۰۹۸	۴/۶۴۹	۰/۱۷۷	۳/۴۶۲
۱۰	نحوه ارائه استهلاک	۰/۲۰۷	۳/۱۵۱	۰/۴۲۳	۱/۷۲۳	۰/۹۷۲	۰/۰۵۷

نگاره ۵. نتایج آزمون یکنواختی پاسخ‌های دریافتی از گروه‌های مختلف در مقایسه با مجموع پاسخ دهندگان با استفاده از آزمون یومن - ویتنی

ردیف	مبنای رتبه بندی	مدیران مالی شرکت‌های بورسی			اعتبار دهندگان			مدیران مالی صندوق‌های سرمایه گذاری													
		سه بخشی	چهاربخشی	پنج بخشی	سه بخشی	چهاربخشی	پنج بخشی	سه بخشی	چهاربخشی	پنج بخشی											
		Sig.	Z	Sig.	Z	Sig.	Z	Sig.	Z	Sig.	Z										
۱	در سطح کلی	۰/۸۸۴	-۰/۱۴۵	۰/۸۸۱	-۰/۴۱۱	۰/۸۸۱	-۰/۵۰۶	۰/۸۱۳	-۰/۲۷۶	۰/۸۸۲	-۰/۵۱۱	۰/۸۰۹	-۰/۱۴۵	۰/۸۸۵	-۰/۲۵۰	۰/۸۰۲	-۰/۲۴۰	۰/۸۸۵	-۰/۲۴۰	۰/۸۸۵	-۰/۲۴۰
۲	تعداد طبقات	۰/۸۷۹	-۰/۱۵۲	۰/۸۰۱	-۰/۵۲۳	۰/۸۰۱	-۰/۴۱۰	۰/۸۸۲	-۰/۲۴۴	۰/۹۸۱	-۰/۵۲۲	۰/۵۴۵	-۰/۶۰۲	۰/۵۴۷	-۰/۱۷۴	۰/۸۲۲	-۰/۱۷۴	۰/۵۴۷	-۰/۱۷۴	۰/۵۴۷	-۰/۱۷۴
۳	قابلیت مقایسه	۰/۸۴۴	-۰/۴۶۲	۰/۸۴۴	-۰/۴۷۰	۰/۸۳۹	-۱/۳۶۰	۰/۱۷۴	-۰/۶۶۸	۰/۵۰۴	-۰/۱۳۴	۰/۸۸۳	-۰/۱۰۶	۰/۹۴۸	-۰/۴۴۸	۰/۸۵۴	-۰/۴۴۸	۰/۹۴۸	-۰/۴۴۸	۰/۸۵۴	-۰/۴۴۸
۴	قابل فهم بودن	۰/۸۸۷	-۰/۱۴۲	۰/۸۸۷	-۱/۲۵۸	۰/۲۰۸	-۰/۱۲۹	۰/۸۹۷	-۰/۰۸۳	۰/۹۳۴	-۰/۰۸۳	۰/۸۹۷	-۰/۰۸۳	۰/۹۳۴	-۰/۰۸۳	۰/۸۹۷	-۰/۰۸۳	۰/۹۳۴	-۰/۰۸۳	۰/۸۹۷	-۰/۰۸۳
۵	سازگاری طبقه بندی با طبقه بندی ترازنامه	۰/۸۷۲	-۰/۳۴۹	۰/۸۸۸	-۰/۹۸۸	۰/۳۲۳	-۰/۱۳۹	۰/۸۸۹	-۰/۱۳۹	۰/۵۳۹	-۰/۶۱۴	۰/۸۸۹	-۰/۱۳۹	۰/۵۳۹	-۰/۶۱۴	۰/۸۸۹	-۰/۱۳۹	۰/۵۳۹	-۰/۶۱۴	۰/۸۸۹	-۰/۱۳۹
۶	سازگاری طبقه بندی با طبقه بندی سود و زیان	۰/۵۹۶	-۰/۵۳۰	۰/۸۸۳	-۰/۲۸۳	۰/۷۰۲	-۱/۳۶۰	۰/۱۹۰	-۱/۵۴۴	۰/۵۸۶	-۱/۵۴۴	۰/۱۹۰	-۱/۵۴۴	۰/۵۸۶	-۱/۵۴۴	۰/۱۹۰	-۱/۵۴۴	۰/۵۸۶	-۱/۵۴۴	۰/۱۹۰	-۱/۵۴۴
۷	سازگاری در دوران هر یک از طبقات صورت جریان وجوه نقد	۰/۸۸۰	-۰/۴۱۲	۰/۸۸۵	-۰/۲۷۳	۰/۸۱۷	-۱/۲۳۱	۰/۸۸۵	-۱/۱۵۳	۰/۸۷۸	-۱/۱۵۳	۰/۸۱۷	-۱/۲۳۱	۰/۸۸۵	-۱/۱۵۳	۰/۸۷۸	-۱/۱۵۳	۰/۸۱۷	-۱/۲۳۱	۰/۸۸۵	-۱/۱۵۳
۸	نحوه ارائه فعالیت‌های عملیاتی	۰/۵۵۸	-۰/۵۵۶	۰/۸۸۹	-۰/۱۰۳	۰/۹۸۹	-۰/۱۰۳	۰/۹۸۹	-۰/۱۰۳	۰/۹۸۹	-۰/۱۰۳	۰/۹۸۹	-۰/۱۰۳	۰/۹۸۹	-۰/۱۰۳	۰/۹۸۹	-۰/۱۰۳	۰/۹۸۹	-۰/۱۰۳	۰/۹۸۹	-۰/۱۰۳
۹	نحوه ارائه مالیات عملکرد	۰/۹۲۰	-۰/۱۰۱	۰/۹۲۰	-۱/۱۵۷	۰/۲۴۷	-۱/۱۶۳	۰/۹۲۰	-۱/۱۶۳	۰/۸۴۹	-۱/۱۹۰	۰/۸۴۹	-۱/۱۹۰	۰/۸۴۹	-۱/۱۹۰	۰/۸۴۹	-۱/۱۹۰	۰/۸۴۹	-۱/۱۹۰	۰/۸۴۹	-۱/۱۹۰
۱۰	نحوه ارائه استهلاک	۰/۵۴۵	-۰/۶۰۵	۰/۸۲۱	-۰/۴۷۱	۰/۴۷۱	-۰/۶۰۶	۰/۸۲۱	-۰/۴۷۱	۰/۸۲۱	-۰/۴۷۱	۰/۸۲۱	-۰/۴۷۱	۰/۸۲۱	-۰/۴۷۱	۰/۸۲۱	-۰/۴۷۱	۰/۸۲۱	-۰/۴۷۱	۰/۸۲۱	-۰/۴۷۱

نگاره ۶. خلاصه نتایج پژوهش

آزمون	مقایسه مدل‌های	مجموع گروه‌ها	مدیران مالی شرکت‌های بورسی	اعتبار دهندگان	مدیران مالی صندوق‌های سرمایه گذاری
رتبه‌بندی نشانه‌های وب‌سایت‌ها	سه و پنج بخشی	عدم تفاوت معنی دار میان مدل‌های سه و پنج بخشی	عدم تفاوت معنی دار میان مدل‌های سه و پنج بخشی	عدم تفاوت معنی دار میان مدل‌های سه و پنج بخشی	عدم تفاوت معنی دار میان مدل‌های سه و پنج بخشی
	سه و چهار بخشی	برتری مدل چهاربخشی بر مدل سه بخشی	مدل چهاربخشی برتر از مدل سه بخشی	مدل چهاربخشی برتر از مدل سه بخشی	مدل چهاربخشی برتر از مدل سه بخشی
فریدمن	هر سه مدل	تفاوت معنی دار میان هر سه مدل و برتری مدل چهاربخشی بر مدل پنج بخشی و برتری پنج بخشی بر سه بخشی	تفاوت معنی دار میان هر سه مدل	تفاوت معنی دار میان هر سه مدل	تفاوت معنی دار میان هر سه مدل
	هر سه مدل	یکنواختی در پاسخ‌های ارائه شده	یکنواختی در پاسخ‌های ارائه شده	یکنواختی در پاسخ‌های ارائه شده	یکنواختی در پاسخ‌های ارائه شده
یومن - ویتنی	هر سه مدل	یکنواختی در پاسخ‌های ارائه شده	یکنواختی در پاسخ‌های ارائه شده	یکنواختی در پاسخ‌های ارائه شده	یکنواختی در پاسخ‌های ارائه شده

نتیجه

نمونه آماری نیز تأیید شده است. بنابراین، شواهد حاکی از این است که گروه‌های سه‌گانه اعتباردهندگان، مدیران مالی شرکت‌های بورسی و مدیران مالی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک کلیات نحوه ارائه صورت جریان وجوه نقد در مدل چهار بخشی را نسبت به مدل پنج بخشی ترجیح داده، کارایی بیشتر این مدل را تأیید می‌کنند؛

۴- بر اساس آزمون رتبه‌ای فریدمن رتبه‌بندی انجام شده برای مدل‌های سه، چهار و پنج بخشی دارای تفاوتی معنی‌دار است؛

۵- بر اساس آزمون کروسکال - والیس و یومن- ویتنی مشخص شد که بین پاسخ‌های دریافتی از تمامی گروه‌ها تفاوت معناداری وجود نداشته و در نتیجه، یکنواختی وجود دارد.

در پژوهش انواری رستمی و تاری وردی دیدگاه گروه‌های سه‌گانه اساتید و دانشجویان دکتری حسابداری دانشگاه‌های ایران، مدیران و کارشناسان شرکت‌های سرمایه‌گذاری و کارگزاری شهر تهران و اعضای جامعه حسابداران رسمی در مورد برتری مدل‌های فوق بررسی شده است [۲]. نتایج پژوهش آن‌ها، حاکی از برتری با اهمیت مدل پنج بخشی صورت جریان وجوه نقد نسبت به دو مدل چهار بخشی و سه بخشی بوده و برتری با اهمیت مدل چهار بخشی این گزارش نسبت به مدل سه بخشی را نشان می‌دهد. همان‌طور که در پژوهش آن‌ها بیان شده بود، با توجه به ناشناخته بودن مدل چهار بخشی ممکن در آینده این مدل برتر تشخیص داده شود.

بنابراین، نتایج پژوهش حاضر تاییدی بر مطلب اخیر است.

در این پژوهش نحوه ارائه برتر صورت جریان وجوه نقد از دیدگاه اعتباردهندگان، مدیران مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و مدیران مالی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک بررسی شد. هدف پژوهش، مقایسه محتوای اطلاعاتی رویکردهای سه بخشی، چهار بخشی و پنج بخشی در ارائه صورت جریان وجوه نقد از دیدگاه گروه‌های سه‌گانه مذکور، برای شناسایی نحوه ارائه برتر صورت جریان وجوه نقد است. با انجام آزمون رتبه‌ای نشانه‌ای ویلکاکسون از دیدگاه اعتباردهندگان، مدیران مالی شرکت‌های بورسی و مدیران مالی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که:

۱- مدل پنج بخشی صورت جریان وجوه نقد از مدل سه بخشی صورت جریان وجوه نقد برتر نیست؛

۲- در سطح کلی صورت جریان وجوه نقد، نحوه ارائه مدل چهاربخشی نسبت به مدل سه بخشی از برتری برخوردار است. این موضوع طی بررسی‌های جداگانه صورت گرفته در سطح هر یک از گروه‌های نمونه آماری نیز به تأیید شده است. در این ارتباط می‌توان چنین عنوان کرد که گروه‌های سه‌گانه اعتباردهندگان، مدیران مالی شرکت‌های بورسی و مدیران مالی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک کلیات نحوه ارائه صورت جریان وجوه نقد در مدل چهاربخشی را نسبت به مدل سه بخشی ترجیح داده‌اند؛

۳- در سطح کلی صورت جریان وجوه نقد، نحوه ارائه مدل چهار بخشی نسبت به مدل پنج بخشی از برتری برخوردار است. این موضوع طی بررسی‌های جداگانه صورت گرفته در سطح هر یک از گروه‌های

پیشنهاد‌های پژوهش

و جوه نقد پرداخته شود و میزان محتوای اطلاعاتی این مدل با مدل‌های سه و پنج بخشی مقایسه گردد.

۲- موضوع افشای اختیاری مدل چهار بخشی صورت جریان وجوه نقد و تأثیر آن بر تصمیم‌گیری‌های سرمایه‌گذاران بررسی شود.

در این مرحله با توجه به یافته‌های حاصل از پژوهش، پیشنهادهایی در دو بخش جداگانه به شرح زیر ارائه می‌گردد:

پیشنهاد‌های برخاسته از پژوهش

۳- با اتکاء بر الگوهای معرفی و اجرا شده در این پژوهش و با استفاده از سایر استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی به‌عنوان یک جامعه آماری دیگر، پژوهش‌هایی انجام و نتایج آن‌ها با دستاوردهای پژوهش حاضر مقایسه شود.

۱- با توجه به این‌که بر اساس نتایج حاصل از این پژوهش مدل چهاربخشی از دیدگاه اعتباردهندگان، مدیران مالی شرکت‌های بورسی و مدیران مالی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک در سطح کلی و در سطح تک تک گروه‌ها از برتری نسبی نسبت به مدل‌های سه و پنج بخشی برخوردار است، پیشنهاد می‌شود کمیته‌ای علمی برای بحث و تبادل نظر در مورد زیرساخت‌ها و تئوری‌های حاکم بر مدل‌های مختلف ارائه صورت جریان وجوه نقد تشکیل شود تا در راستای شناسایی مدل برتر و اجرایی نمودن آن گام‌های اساسی برداشته شود.

منابع

- ۱- اعتمادی، حسین و یداله تاری وردی. (۱۳۸۵). "تأثیر نحوه ارائه صورت جریان وجوه نقد بر قضاوت‌های سرمایه‌گذاران حرفه‌ای" بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ش ۴۵، صص ۶۹-۸۸.
- ۲- انواری رستمی، علی و یداله تاری وردی. (۱۳۸۹)، " نحوه ارائه برتر صورت جریان وجوه نقد از دیدگاه گروه‌های مختلف در ایران، پژوهش‌های حسابداری و حسابرسی، سال دوم، ش ۷، صص ۸۸-۱۰۰.
- ۳- پورحیدری، امید و مهدی ناظمی اردکانی و امیر محمدی. (۱۳۸۸). بررسی مقایسه‌ای توانایی پیش‌بینی اطلاعات صورت جریان وجوه نقد به روش مستقیم و غیرمستقیم، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۶، ش ۵۷، صص ۱۷-۳۲.
- ۴- تاری وردی، یداله. (۱۳۸۵)، تأثیر نحوه ارائه صورت جریان وجوه نقد بر قضاوت‌ها و تصمیم‌گیری‌های سرمایه‌گذاران حرفه‌ای: آزمایش تجربی دیدگاه‌های گروه‌های مختلف، رساله دوره

۲- به تدوین‌کنندگان استانداردهای حسابداری پیشنهاد می‌شود این مدل را نیز در دستور کار خود قرار داده، ضمن بررسی مبانی نظری و کارایی مدل چهار بخشی، اقدامات لازم را در راستای بهبود نحوی ارائه صورت جریان وجوه نقد در صورت‌های مالی شرکت‌ها به عمل آورند.

۳- پیشنهاد می‌شود مدل چهار بخشی نیز در کنار مدل‌های سه و پنج بخشی وارد مباحث آکادمیک و دانشگاهی شده و در کنار دو مدل سه بخشی و پنج بخشی صورت جریان وجوه نقد برای دانشجویان و پژوهشگران حوزه ادبیات مالی ارائه و تبیین گردد.

پیشنهاد‌هایی برای پژوهش‌های آتی

۱- در پژوهش‌های بعدی به مطالعه تجربی محتوای اطلاعاتی مدل چهار بخشی ارائه صورت جریان

- International Journal of Accounting*, Vol. 37, Pp. 347-362.
- 15- Nurnberg, H. (1993). In consistencies and Ambiguities in Cash Flow statement under FASB statement, Vol. 95, *Accounting Horizons*. Pp 1-4
- دکتری حسابداری، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم انسانی.
- ۵- صنعتکار، سعید. (۱۳۷۶)، صورت گردش وجوه نقد به‌عنوان یک صورت مالی اساسی، مجله حسابداری، ش ۱۲۱، صص ۵۶-۶۱.
- ۶- فرقاندوست حقیقی، کامبیز و عباس وفادار. (۱۳۷۶)، صورت گردش وجوه نقد از دیدگاه تئوری، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، سال پنجم، ش ۲۰ و ۲۱، صص ۳۴-۶۲.
- ۷- کمیته تدوین استانداردهای حسابداری. (۱۳۸۶). استانداردهای حسابداری، تهران: سازمان حسابرسی.
- ۸- کمیته فنی سازمان حسابرسی. (۱۳۸۲)، استانداردهای حسابداری، نشریه ۱۶۰، تهران: سازمان حسابرسی. چاپ اول.
- ۹- خدای‌پور، احمد و رضا پوراحمد. (۱۳۸۹)، بررسی توانایی متغیرهای مالی در پیش‌بینی جریان‌های نقدی عملیاتی، با در نظر گرفتن وقفه‌های زمانی خاص، مجله پژوهش‌های حسابداری مالی، سال دوم، ش ۳، صص ۷۹-۸۸.
- 10- Financial Accounting Standards Board. (1987). *Statement of Financial Accounting standard, No. 95, Statement of Cash Flows*, Stamford, ct.
- 11- Goyal. M. K. (2004). A Survey on Popularity of the Direct Method of Cash flow Reporting. *Journal of Applied Management Accounting Research*; No. 2, Pp. 41-52.
- 12- IASC Foundation (IASCF). (2004). *International Accounting Standard, No. 7, Cash Flow Statements*.
- 13- Krishnan G. V., Largay J. A. (2000). The predictive ability of direct method cash flow information. *Journal of Business & Accounting*, Vol. 27. Pp. 215-245.
- 14- Kwok, H. (2002). The effect of cash flow statement format on lenders' decisions. *The*